

ШЫҢ

СЭКП Тыва обкомунун болгаш Кызыл хооркомунун.
Тыва АССР-нин Дээди Совединин органы

ПОЛИТИКТИГ ЧУГУЛА КАМПАНИЯ

Сонгуда кампанияны Россия Феде-
рациянын өске бүгү черлеринде
дел бистин АССР-де база-ла улам
кабарлар турар. Оң чаа үе-чаады
эгедел, РСФСР-нин Дээди Советине
ге болгаш чер-чер Советтеринге де-
путаттарын кандидаттарын депши-
деринге холбаштырар ажылчы чо-
нарнын хой кижин кижинчилик ху-
ралдары белик көдүрүшкүн-биле
эртип турар. Сонгуда мурнунуң ол
хуралдар улустун мораль-политик-
тик чагыс өнүн, Төрүн Коммунист-
тик партияны, оон Ленинни Топ Ко-
митетин догалдыр оларнын сырый
катышкамын чаа күш-биле көргүс-
кел.

Тываның ажылчы чоннары
РСФСР-нин Дээди Советинин депута-
тында кандидат кылдыр партиязыны
болгаш чаактын уауруучулары
эшти Н. С. Хрущевту, А. И. Бре-
жневти, Ф. Р. Козловту, Г. И. Воро-
новту, А. И. Микоянны, Д. С. По-
лянскыйны улуг чоругаар-биле ады
турганнар. Оон-биле кады Россия Фе-
дерациянын Дээди Советинин деп-
утатынын кандидаттыгына № 846
сонгуда округтун талазы-биле Ты-
ва АССР-нин Дээди Советинин Пре-
зидиумунун Даргазынын оралакчы
эшти болгаш ажылчы чоннар депута-
тарынын Кызыл хоорай Советинин
кускомунун даргазы эш С. Х.
Красныйны Тываның хоорай, көдө-
линин адыл-инчилери чагыс эр-
сеткидил депшиди үндүргөнер.

Чер-чер Советтеринге депутаттарын
кандидаттарына чон база-ла
болушун он аки оолдар, кыстарын
ады турарлар. Оларга коммунисттик
күш-ажыл бригадаларынын бригади-
ри муракчы ажылчы М. Ч. Кара-
оол, сурагды сааныч З. Картапова,
эмчи И. И. Уколов, хойжу К. С. Су-
рувач, башкы Т. Ф. Кузнецов, аныч
Д. Б. Джаргын, механикаторлар
К. С. Овин, Х. Т. Онгай-оол болгаш
эске-да сурагдыч он-он кижилер
хамыраар.

Депутатка кандидаттар депшидерин
политиктиг ужу-дузалык черек бо-
лур. Маңа кол чүе социалисттик
демократиянын принциптерин тазы-
кы чокка сагыры болур. СЭКП-
нин Программасында чугаалар тура-
ры болза: «Советтеринин депутат-
тарына кандидаттарын депшидерге
эң-не төлептик болгаш ат-алдарын
кижиери шилип алыр дээш, нанди-
датурарын хуу болгаш амыл-ишичи
шнарларын хуралдарга болгаш пар-
ламентарга эң-не калбаа-биле, бүгү та-
палыг чугаалашып ивөрүн хандыра-
р».

Сонгуда кампаниянын бо ге-
чаады партия, совет, профивилел
болгаш эске-да хой-ничи организа-
цияларында ам-даа улуг күжениши-
книерин болгаш кичээлгеиңиң негеп
турар. Благгы он организм-тех-
никтиг бүгү белектерин сонгуда
мурнунуң чидиг, дээштиг агитация
ажылды-биле бүрүн дүшкөч турар
ужураут.

Амгы үеде бистин республиканың
бүгү черлеринде бо талазы-биле агит-
тас-пропаганда ажылы улам калба-
рып турар. Ол чында ажыл-херекте
чүс-чүс коммунисттер болгаш пар-
тия кежигүнү аяс активчилер хаара
туттунган. Маңа чижек кылдыр
чүгле Кызыл хоорайга 18 агитпун-
ктарын шугум-биле 1500 хире
агитаторлар сонгучулар ортуунда
ажылдап турарын чугаалаар-ла
четчир. Чамдык партия организа-
циялары сонгуда кампаниянын
баштайгы хүнеринде эгеделеш-
күненишкининг ажылды чорудуп
турар. Оларга Каа-Хемини «Тилелге»
Бий-Хемини «Искра» колхозлар-
да болгаш эске-да хой-хэй парти-
анизациялар хамыраар. Чижээ,

Тыва АССР-нин районнарын улгаттыр каттыштырар дугайында

РСФСР-нин Дээди Совединин Президиумунун ЧАР ЛЫ

Тыва АССР-нин Дээди Советинин Президиумунун доктаалы-биле чо-
руттунган мөөд аадына эскерткилелерин бадылаар:

1. Турар районнарын орунуга мөөд дараазына көдээ райо-
нарын тургузар:
Барымын-Хемчик, төвү Кызыл-Мажалык ажылчы суур;
Чөөн-Хемчик, төвү Чааана хоорай;
Каа-Хем, төвү Сарыг-Сеп суур;
Өвүр, төвү Хандагайты суур;
Бий-Хем, төвү Туран хоорай;
Танды, төвү Бай-Хаак суур;
Тес-Хем, төвү Самагалдай суур;
Тожу, төвү Тоора-Хем суур;
Улуг-Хем, төвү Шагаан-Арыг хоорай.
2. Составына киирери:
Чөөн-Хемчик көдээ району — Чааана хоорай;
Бий-Хем көдээ району — Туран хоорай;
Улуг-Хем көдээ району — Шагаан-Арыг хоорай.

РСФСР-нин Дээди Совединин Президиумунун Даргазы
Н. ИГНАТОВ.
РСФСР-нин Дээди Совединин Президиумунун Секретары
С. ОРЛОВ.
Москва хоорай, 1963 чылдын февраль 1.

РСФСР-нин Дээди Совединин депутаттарына кандидаттарны бүрүткөп турары

РСФСР-нин Дээди Советинин депу-
таттарына кандидаттарын бүрүт-
көп Москвада эгелеш. РСФСР-нин
Дээди Советинге сонгуду болушун
чөшкөрөөни Н. С. Хрущев Калинин
сонгуда округунга берген дээр-
нин дугайың ол округтун ажылчы
чоннары улуг өөрүшкү-биле дин-
назынар.

Округтун сонгуда комиссиязы-
нын хурады болган. анда заводтар-
нын, фабрикаларын, адыл черле-
ринин талаалкылары кииришкен.
«Кадыр болгаш маа» «Мано-
метр» заводтарын, Москва-Сортиро-
вочная деп, локомотив депозунун
ажылчанынын болгаш албан-
жаакчыларын, инженер-техниктиг
ажылдакчыларын сонгуда муру-
нунуң хуралдарына Балинун сон-
гуда округтун РСФСР-нин Дээди
Советинин депутатына кандидат
кылдыр бүрүткөп.

Владимир Ильич аттыг электро-
техниктиг заводтун херекседер пегини
хоюлгачкыны, коммунисттик
куш-ажылдын шамчыны Геннадий
Влашинович Дмитриевти РСФСР-
нүн Дээди Советинин депутатына
кандидат кылдыр бүрүткөп деп
доктаалды Даниловскийн сонгуда
округтун округтун сонгуда ко-
миссиязы күлөп алган.

РСФСР-нин Дээди Советинин депу-
таттарына кандидаттарын бүрүт-
көп Ленинградта база-ла эгелеш.
Москва сонгуда округтун округ-
тун сонгуда комиссиязынын хура-
дын Москва сонгуда округтундан
Россия Федерациянын эрге-чакыр-
газынын дээди органынын депутат-
тына кандидат кылдыр СЭКП ТК-
нын Президиум кежигүнү, СЭКП ТК-
нын секретары Фрол Романович Коз-
ловту бүрүткөп.

Краснофлотскийн сонгуда ок-
ругтун сонгуда комиссиязы Крсно-
флотскийн сонгуда округтундан
РСФСР-нин Дээди Советинин депутат-
тына кандидат кылдыр СЭКП ТК-
нын Президиум кежигүнү, СЭКП ТК-
нын секретары Отто Вильгельмович
Куюсменин бүрүткөп.

Округтарын сонгуда комиссия-
ларын хуралдарына Россия Феде-
рациянын Дээди Советинин депу-
таттарына кандидаттар кылдыр да-
раазына эштери база-ла бүрүткөп.
Киров сонгуда округтуна — Ки-
ров заводунун сурагыч фрезеро-
шги Иван Давидович Леоновту.

Колпикскийн сонгуда округту-
на — Изжорк заводунда кылмын ка-
бак прокат станынын коммунисттик
куш-ажыл бригадаларын удуручту-
гу, Социалисттик Куш-ажылдын Маа-
дыры Владимир Алексеевич Горно-
вту бүрүткөп. (СЭТА).

Белик көдүрүшкүн-биле

«Тыва даг-дугу» комбинаттын
бирги тутуг улустунун коллекти-
вине болгаш сонгуда мурунун ху-
рады белик көдүрүшкүнүг эркен.
Барымын-Хемчик район Советинге
депутаттын кандидаттын депшидер
дугайында айтырмын чугаала-
шкы, коммунисттик куш-ажыл брига-
даларын бригадири Монгуш Чама-
наевич Кара-оолду бир үн-биле деп-
шишкен. Оон бригадалар будугаге
планын ай саңыда ажы күсөдөп
келген.

Кызыл-Мажалык он бир чыл шко-
Усть-лабинчилеринин
Улуг-Хем районун «Найрал»
совхозунун машина-трактор мастер-
скаязын сектепчир чыгып келер.
Краснодар крайнын Усть-Ла-
бинск будугаге эргелекчиниң ажыл-
чиликтеринин көдээ ажыл-агыйнын
бүгү ажылдакчыларына чагаазын
танымшкан.

Усть-лабинчилеринин эгелекчи чо-
рун хурада санал бергенер изин
биле деткип, боттарынга хулаалге-
лери аң турганар. Септелген тем-

УЛУГ ХИМИЯНЫҢ ТУДУГЖУЛАРЫНЫҢ ТИИЛЕГЕЗИ

«Куйбешевларостройну» № 25 болгаш «Востокефестрой» деп ту-
дустеринин РСФСР-нин туду министрствозунун монтаж болгаш спе-
циализациятынн организаторларын, төдөөлөт организаторларын,
Куйбешевтин синтетиктиг каучук заводунуң, Куйбешевтин синтетиктиг
спирт заводунуң болгаш Мухановскийн газ-бензин заводунуң коллекти-
теринге СЭКП Топ Комитет болгаш ССРЭ-нің Министрлер Чөвүлөй
байыр чедирген. Куш-ажылчы улуг тиелелге-биле — Куйбешевтин син-
тетиктиг каучук заводунуң бирги ээлээнин, Куйбешевтин синтетиктиг
спирт заводунда полистиленниң улуг будурулгезинин болгаш Муханов-
скийн газ-бензин заводунуң тудуун доосканын-биле болгаш ажылдапта
киргенин-биле холбаштыр СЭКП ТК болгаш ССРЭ-нің Министрлер Чөвү-
лөй оларга чүрөктиң ханымзыдан байырын чедирген.

Волгага тургузуу турар химия улугунуң төвүнүң амгы үедеги бу-
дуралгелеринин комплексинин техниканык белик делениеден дериң ту-
рускан деп, байыр чедирешкенинде демделген турар. Ону тудугжулар

нын болгаш этекчилерин коллективтеринин күженишкинин болгаш
быжык-туруштуг куш-ажылнын ачымын-биле чедип алган.
Тудужуларын чедирешкенини база бистин чуртувуска полимерлер-
инин күчүгү үлетпүрүн тургузарына төлөптиг салымшкын болур, ол үлет-
пүрнү бүгү таламы хөгжүдериңге СЭКП ТК-ның ноябрь Пленуму онза
кичээлини угаандырган.

Химия улугунуң чаа күчүлери бо чылын хуусаа бетинде ажылдапта
кирер болгаш бистин чуртувуска коммунисттер тургузарынын ондур чаа-
гай программаны амдыралга боттандырымын херезинге оң-биле чаа
улуг салымшкын кирер дээш боттарын күженишкининин салырын
тудугжулар боттарынын СЭКП ТК-ынга болгаш ССРЭ-нің Министрлер
Чөвүлөлиңге чоруткан чагаазында шызымын турараар.

Алжир удуртукчу коммунисттер- биле Н. С. Хрущевтуң ужурашканы

Февраль 5-те СЭКП ТК-нын Бирги секретары эш
Н. С. Хрущев алжир удуртукчу коммунисттер эшти
Башир Хадж Али, Садек Хаджерес, Абделькадер Бабур
оларын күлөп алган.

Беедега СЭКП ТК-нын секретары эш Б. Н. Пона-
марев кииришкен.
Беедедин үеинде бот-боттарынын сонугурап ту-
вар айтырылганын талазы-биле санал-оонадарын
солугаа болган. Ужуражышкын үеинде тургу-
тунган айтырлары чугаалашкын көөрү акы-дуума-
лышкын, бот-ботуң билчиринин болгаш чагыс эр-
сеткилдин өзүзүңга эртен. Улустун антиимпериализм,
национал-патриоттуг болгаш демократтыг күштеринин
күженишкинеринин ачымында чедип алдынган на-
ционал хамарышпас чорук дээш демиселге алжир
улустун тиелелгезинин ажык улуг ужу-дузалык бее-
дедин чорудуузында демделгеш, ол күштеринин
чарчымас кезе болза алжир коммунисттер болуп ту-
рар.

Алжирдин Коммунисттик партиязынын ажал чоруду-
дугаларын хураанын Совет Эвилелинин Коммунисттик
партияны балыткатынман болгаш антидемократтыг
кемчек деп санал турарын болгаш Алжирдин Комму-
нисттик партияны бодунуң улугуңуң чаагай чорутка
моон-даа сонгаар ажалдап шыдаар аргалыг дээринге
илгерйгеш.

Экономиктиг тургузушкунун, ажылчы чон масса-
ларын амдырал денелдин белидеринин, демократтыг
болгаш депшилерин орун-биле чурттуң хөгжү-
десинин херезинге улуг чедирешкенирин алжир улус-
ка эш Н. С. Хрущев күзөт.

Бодунун хостагаам болгаш хамарышпас чоруду-
дээш үр үеде чоруду келген демиселдин чоруду-
зында алжир улуска мораль болгаш материал таламы
биле көргүскөч улуг дууламчымы дээш совет улуска
болгаш Совет Эвилелинин Коммунисттик партияныга
өөрүп четтиришикнин алжир эшти илергелгеш.

ТАРААЖЫЛАРЫНЫҢ БҮГҮ-ЭВИЛЕЛ ЧАРЫЖЫНЫҢ ЭГЕЛЕКЧИЛЕРИНДЕ

Кубань хөй тараа дээш демиселде

КРАСНОДАР. (СЭТА-ның көрр.).
Усть-Лабинскийн будугаге эргеле-
кчиниң — тараажылары Бүгү-эви-
ле чарыжынын эгелекчиинин
ажыл-агыйларынын ховуларыңче он-
он тракторлар уңуп эгелеш. Кукү-
руза, чыгар сөвкелдиз болгаш эске-
даа культуралар тарыры-биле ку-
руза алдарган шеджерге механика-
ларын минералдык кемчиликтер
көзүрүп турары олар.

Бо болза Усть-Лабинскийн
тараажыларыңа дүжүт дээш демис-
селдин бо чымын баштайгы басы-
мын-дыр — деп, будугаге эргелекчи-
ннн наалыгын П. К. Чайкин чугаалап
турар. Олар кукуруза планта-
цияларын четчир-биле кемчиликтер
турар. Механизациятынн эвондар
Первидийнн технологиянын ажыл-
ламышкан, чүгле тарааның белик
дүжүдүн алырын планнап турар
эвес, харын оң бот-үезинин дымк
чиңгидерин көрүп турарлар. Иңдыг
эвондарын бисте чүс ажылгы тур-
гускан. Олар тараанын азыр куку-
руза шөлүтүн 60—70 хуууун ажыл-
дап кылар.

Часык тарылганы бир дугаарында
эгелеш ажыл-агыйларын механиза-
циялар ол ажалдарда хаара ту-
тунган. «Победа», «Кубань», СЭКП-
нын ХХП стезелин аттыг болгаш
эске-даа колхозтар тараа-болыдар
тарылганыңче улаас кирерлер. Ол
ажыл-агыйлар тарылгага кирер аг-
реттарын бүрүтү-биле белектер, бугу
шылап эгечи урезинин күрү-
виралог алган. «Февраль сонгалары»
деп адытыншп турар үеде бистер
5,5 мун гектар черге тараа-бобы
культураларын тарым бис.

Бистин партиявыстын Топ Коми-
тетинин деткичезинге чагызынган
усты-лабинчилер бо хүнерде ни-
тинин ажыл-агыйнын бугу адыр-
ларында улуг көдүрүшкүн-биле
ажылдап турар. Олар Төрүн чүртун-
га берген өзүн элээринге будурел-
дилгер.

КРАСНОДАР. (СЭТА). Усть-лаби-
чилеринин үдөгериңиң өзүзү чеди чыл

планынын бешки чылында көдээ
ажыл-агый продуктулары будурин
көвүделер дээш улуг походче бугу
Кубань көдүрүп үнген. Партиянын
Топ Комитетинин иш-чарынын усть-ла-
бинчилерин чагаазын колхоз, эр-
хоттарынын ферма, комплекслиг бри-
гада будурулуша танышкыр турар.

Усть-Лабинскийн тараажы-
лары улуг херекти эгелешкен —
деп. Каневскийн будугаге эргеле-
кчиниң партком секретары Социали-
стик Куш-ажылдын Маадыры Алек-
сей Самойлович Колесников чуга-
лаан. — Бистин тараажыларымыс
оларын база деткип турар, оларнын
биле чарыжын база шиттирелеш.
Кууун чажар культураларын тарыл-
ганын калбартын тургаш зонаның
ажыл-агыйларынын тараажылары
гектар будурулушенне 35—40 цен-
тер кымыл-тасты ажаал алырын
хүдөөнгөн. Эргелекче тараа культу-
рларынн ортумак дүжүдү гектар-
дан-на 30 центнер болган турар.
Бистин ховуларымыс колхозунда
«Беезата-1» дээр белик дүжүтүүт
кымыл-тасты тарып турар. Бо чымын
60 мун хире гектарга тарым ку-
куруза биске, дуулаар. В. Перви-
дийнн үдөгериңиң өзүзүг он-он ме-
ханизациятынн эвондар кукуруза
зымын хөл куш-ажылды бичиң-даа
кириштирбей ажалдап кылар.

Бистин эгелекчи чыгуу өстүрүкчүлери-
вине бугу чуртта алдаржып турар.
Куштар азыраарынн дуржулганы
бисте байда. Он 250.000 ажиң
чугуларын инкубацияда салган.
Мун азыраачылары бо чымын 5
миллон баш кышту, оон иштинде
3 миллон өдүртерин өстүрерин
хүдөөнгөн.

Зонаның ажал-агыйлары чүс гек-
тар тарылга шөлүтүн оонаштыр 75
центнер эътти, ажылдакчы эске чүс
гектарына оонаштыр 16 центнер
эътти алырын шиттирелешкенер.

Усть-лабинчилерге дененяри —
бистин эргелекчинин ажал-ишчилери-
нин кол соругаам оло.

Тыва АССР-нин Дээди Совединин Президиумунда

Бо чылдын февраль 5-те Тыва
АССР-нин Дээди Советинин Президи-
умунун хурады болган. РСФСР-
нин Дээди Советинге болгаш чер-
чер Советтеринге сонгуда белек-
келдерин Улуг-Хем районда чоруп
турарын дугайында райкууском
даргазынын оралакчымы эш Дарла-
шын илтелкин Президиуму диннаан.

РСФСР-нин Дээди Советинге бол-
гаш ажылчы чоннар депутаттарынын
чер-чер Советтеринге сонгуда
Улуг-Хем районун ажылчы чонна-
ры улуг патриоттуг көдүрүшкүнү
биле белеккенин турарын Дээди Со-
веттин Президиуму демделгеш. Рай-
онунуң ажал-агыйларынын хөй ну-
рузуу сонгудага алдар кылдыр
социалисттик хулаалгелерин алгы-
лан. Сонгудага белекел таламын
биле Советтеринин куускомнары элээн
ажылдарын чорудуп келген. Сонгу-
да округтарын, участкаларын болгаш
сонгуда комиссияларын чогуру үе-
зинде тургусканын. Район, хоорай,
көдээ Советтеринин депутаттарына
кандидаттар депшидеги районда
организацияны эгелеш. Сонгудага беле-
келге Көч-Чыраа көдээ Советте
элээн организацияны чоруп турар. Ия-
да агитпункт чогуру үеинде эки
деритинген, сонгукчулар ланзымын
кылган.

Кыдынган ажалдар-биле черге-
лештир сонгудага белеккеле улуг
чептестер барын Дээди Советтин

Президиуму демделгеш. Сонгудага даргай хемчеглерин айтыккан док-
таалды республиканын Дээди Сове-
динин Президиуму күлөп алган.
Ажылчы чоннарын политиктиг бол-
гаш куш-ажылчы көдүрүшкүнүңе
даянаш, бүгү-де колхозтар, совхоз-
тар, будурулгедер болгаш организа-
циялар планын дээшталарын болгаш
социалисттик хулаалгелерин чедир-
шинин күсөдериңиң хандырык сон-
гудага белеккелдин политиктиг
болгаш ажал-агыйчы чугуаа соруга-
мы болурун айттыпшаан, сонгу-
дага организацияны белекел таламын
биле сонгалардын болбас хемчегле-
рин чорударын Президиуму хөгөт.

Республиканын эске-даа райкуу-
комнарын болгаш Кызыл хоорук-
куускомунуң сонгуда-биле холбаш-
тыр чорудар хемчеглерин Дээди Со-
веттин Президиумунуң күлөп алган
доктаалында база айтканын.

Республиканын чер-чер Советте-
ринге сонгуда таламын-биле сонгу-
да белеккелдеринин формаларын
Президиуму бадылаан.

Тыва АССР-нин Дээди Советинин
Президиуму оон ийди республика-
нын улус суулыбарынын өттөттөр
кылып турарын дугайында Дээ-
ди сүтүн даргазы эш Куударын
илтелкин диннап, тусбай доктаалды
күлөп алган болгаш эске-даа чам-
дык айтырылганы чугаалашканын.

Ненец национал округ. Нарьян-Марын көдээ ажыл-агый дур-
жулга станциязы көдээ ажыл-агыйнын ажал-ишчилерине улуг
дуузын чедирип турар. Ол станцияда улуг дуржулга-будурулге
ажыл-агый, делгем девискээрдин чер, хөй-хөй ивондар, мыйыстыг
бода мал бар. Оң аң фермазында 800 ажиң мөңгүнелчек кара
дизилер бар.

Станциянын ажалдакчылары ивондарын элечлеген кадарарын
системазын ажалдап кылган, пещорк болгаш дээржеск улска-
нын ивондарын хайнакташтырып тургаш, үскүр сүттүг ивондарын
өстүргөн. Пещорк-дээржеск улсканы урезин бугааларын Архан-
гельск, Мурманск болгаш эске-даа сонгу обустар салып ап ту-
рар. Олар черин ивондары 5 хуу үскүр сүтү берип турар.

Заполярьяга мал чөмн сөккө, бобылар болгаш чочак-тараа
тарып дуржулганы ол станциянын ажалдакчылары тургускан.

ЧУРУКТА: (солгай талазында) геоботаник Г. Карев, ивон
ажылынын килдинин эргелекчини А. Пономарев болгаш «Улус-
тарын айыралы» деп ивон ажалды колхозтун даргазы Т. Руа-
нет олар оларын ажылдарынн перспективтин планын чугаала-
жып орлар.

Фотогу Е. Шуленовту. СЭТА-ның фотохрониказы.

Эртемни болгаш техниканы улустарга бараан болдулар

ЖЕНЕВА. СЭТА-ның тускай корпорациялары Г. Драгунов биле И. Максимова оларнын дамчыды турары болза:

Биче сайыраңгай районнарнын дергелдин хандырына эртемни болгаш техникти билдирини амыглар талазы-биле Баттышкан Национал Организациянын конференциясы февраль 4-те Женевада ажиттыган. Делегейни барык 90 чурттаардан келген 1500 амыг төлөөлөр конференциянын ажылында кырып турар.

Конференциянын киржикчилеринин аразында Совет Эвдлелинин, Украин ССР-нин болгаш Белорус ССР-нин төлөөлери бар.

Конференцияны БНО-нун экономика болгаш социал чөвүлелинин шитпирин баугар чымдырган болгаш Азиянын, Африканын, Латин Американын чурттарынын социал, экономикалык хөгжүдүлгенин эрге-ажыктарына амыг эртемни болгаш техниканын чедикшиктерин амыгларын ачылында чедик алынар аргалык болган дээрини амыг айтыр журулук. Колонизмдин дардалындан чокта чаа хостал-

1812 чылдын Ада-чурт дайынынга тиелелгини тураскаалын тургузар

1812 чылда Ада-чурт дайынынга бистин чуртувустун улустарын тиелелгини демделгээри-биле эн дээр тураскаал төлөвилегине Бүгү-эвилелдин амык конкурзун ССРЭ-нин Культура министерствозу болгаш Мосхооркуском чарлаан. Ук тураскаалды Кутузов проспектин биле Б. Дорогомиловский кудумчунун беддирлешкен черинге тургузар.

Конкурстун киржикчилери орус армиянын болгаш Россиянын улустарынын Наполеонун эжелекчи армиянын ашкан маадарлыг тиелелгенин темазын тураскаал уран-чүүлүнүн аргалары-биле тодараткан турар журулук.

Эң эки амыглар дээр мындыг шааналдарны тургускан: конкурстун жюризинин боттандар деп сүмөлээни азы төлөвиледи улам ынай төлөвилеринге үндезин кылдыр хүлээп алганы төлөвилед дээр 2500 рубль хемчээлди бирги шааналды тыпсыр; ийги шаанал—2000 рубль болгаш кайзы-даа 500 рубль үш шааналдар.

Конкурстун негелдизин болгаш планнаашкын кылар материалдарны уран чуртулгалар делгелдеринин болгаш панорамаларнын дирекциязындан (Москва, Москворецкая, 11) болгаш ССРЭ-нин чурукчулар Эвилелинин секретариатындан (Москва, Горький кудумчузу, 25) айтырып ал болур.

Спорттун «Спартак» эки-тура нитилелини Кызыл хоорай бугурулгелеринде коллективтеринин аразында хол бөмбүңүң талазы-биле бирги чер дээр маргылаа эгелээ, мында 9 командалар кир- жип турар.

Болган 12 ужуражымшыктын түнелелинде аэропорттун бирги командалы-биле Тыянык комплекс- лиг экспедициянын командалы бирги черде чоруп турар. Ам кайзы-даа 22—23 сан- нарык. Олар ам чүгел ийи-ийи катап ойнааш, оюуну доозарлар. Тилекчи команда 24 саныг бол- лур чүве болганда, олар бирги болгаш ийги чери бот-боттарын- ин аразында үзөжир апарганы билдирер.

Ушкү чер дээр демисел ам- ызында билинмес, чедик алгы- лаан санарын барымадалар бол- за, аэропорттун ийги командалы биле эмилге коллективинин ко- мандалы аразында былааштыг чо- руу турар. Ол айтыры февраль 10-ла болур түнел ужуражымшы- кынга үзе тодаргайлаттынар.

ЧУРУКТА: комплекслиг экс- педиция биле аэропорттун ийги командаларын аразында болган ужуражымшыктын үзү.

В. САФОНОВ. ФОТО авторуу.

АЛДАРЛЫГ ЧЫЛ ОЮ

ХАНОЙ. (СЭТА). Индия-Кыдаттык Коммунисттик партиязынын, амыг Вьетнамдын Амыг чон партиязы- нын тургустунган хүндөнд бээр 33 чыл болган оюн вьетнам улус байыр- дал-биле демделген эрттирген.

Вьетнамдын Амыг чон партиязы- нын ТК-ынын органы «Нян зан» соду ол хууге тураскаал болдурган редакция чүүлүн парлап үндүрген. Вьетнамдын Амыг чон партиязы- нын эртин келген улут оруунун ду-

Даштыкы парлалганын допчулалы

Брюссельге болган чугалаажымшык- кынар буурап дүшкен соонда бары- европа эвилелде байдалдын дугайын даштыкы солуннарда база бир мол тема болуп үргүлчүлөш- шаан. НАТО-да чурдүлөөлери чым- чадыры-биле Вашингтонга болгаш Лондонга алдынган күженишкит- терин барын таланын парлалазын калбаа-биле тайылбырлап турар. Макилланын Италияге чоразынга калбаа-биле «Санди таймс» солун- нун бижээни болза, англи премьер- министр «өске-даа барын-европа чурттары-биле Англиянын политиктиг харылааларын камгалаары-биле «алды чурттар-биле» калы Англия- нын база бактаал турар барын- европа эвилелин амыгларын орал- дактып турар. «Нити рынокка» кир- дер дугайында чугалаажымшыкна- рын катап эгелээ турар төлөдө ба- рын-европа чурттары-биле дугуруж болурунга Англия хорлап турар дээрин «Либерейшон» деп франсуз солун демделген.

Парлаалга бюрозунун дамчыканы «Нью-Йорк таймс» солунун чү- үндө айтты турары болза, презид- ент Кеннеди европа чаныгы эшти катап тургузар» айтырынын тала- зы-биле сүмөлөжилгени бодунун чө- вүдечилери-биле эгелээ.

НАТО-нун хей талаалык адролук күштерин тургузар дугайында АКШ- нын шулургу негелдизи ол планын үндезин болуп артар дээрин чүл- өдө чугалаал турар. Барын Герма- ниянын даштыкы деректер мини- стерствозунун төлөөлөлөрү стас- секретарь Карстенс «америк-барын- герман харылааларын таарыштыра- ры-биле» Вашингтонге чоруткан деп база дынашдып турар.

Римге Макилланын чугалаа- жымшыкнарын түнелдерин пар- лаалга тыргылачк байдал-биле тайыл- бырлап турар. «Премьер-министрин аян-чоруну практиктиг түнелде- ли совурунчүг амыг болуу база мадуг чок» деп, Лондонун «Таймс» солуну бижээ. «Италиянын чүгел сагыш човал турарын Макиллан дынаша» деп «Дейли скетч» солун амыг-биле демделген. «Обсервер» солунун сөзү-биле алырга, фран- цуз рыноктан улуг хамарылаалык болуп турарын ужурунда Италия Англияны детийер талазы-биле кан- дыг-бир боттут чүдүдү кылып шы- дагас.

Канаданын иштиги деректеринге америк холгаарлаашкын болдур- ганы АКШ биле Канаданын аразы- да чурдүлө, АКШ биле Япониянын аразында деп эргелик өзес сагыш харылааларын, парлалганын бижип турарын баугар алырга, Вашинг- тонга шынгын дүвөрөөнүнүн үндө- рүктү кылган.

Таңды-Уула эдээнге күшперниң шенелдизи

Февраль 3-те Хову-Аксын кай- гамчык чараш дагаларынын электери хей муң кижилер-биле долдунган турган. Моон мурунда алаа мыча хей чон чылган турганын кым-даа карбөн. Кайнаар-даа көөрге, кижги бажы дески. Ол болза республикада профэвилелдеринин кышкы спарта- кадынын эгелеп турганы ол. Ук спартакыда үш хүн үргүлчүлөө.

Профэвилелдер спартакыдазынын программазында спорттун элзон каш кышкы хевирлери бар. Ол хевирле- рин талазы-биле алы командалар боттарынын аразына маргылажып, күштерин шенейр дээр келгенер. 14 шилделик спортчулардан тургустунган күрүне албан черлеринин амыгдалчыларынын профэвиле об- комунуну командазы, 16 шымырак спортчулардан тургустунган чыры- дышкын амыгдалчыларынын профэ- виле обкомунуну командазы, 17 спортчуларды көдө амыг-агы амыгдалчыларынын профэвиле об- комунуну командазы, 16 спортчулар составтыг улуттук амыгдалчылары- нын профэвиле обкомунуну коман- дазы, 15 спортчуларды Ак-Довурак бугурулгелеринин командалы болгаш 20 спортчуларды Хову-Аксы ком- бинаттын командалы спартакыда- га кырышкен.

Баштайгы хүнде 15 километрге ар удустун хаак маргылаады бол- ган. Шилделик хаакчылар ол дис- танцияге сонуг-муруг халчып үнгүлөш, урук-сүрүктүг көзүлө- турганар. Түнелелиде «Тывако- бальтын» шымырак хаакчы Петр Чевек ол дистанцияны 59 минута 35 секундта келген, бирги чери эгелээ, ол-ла коллективтин хаакчы Анатолий Глухов 59 минута 37 секундта келген, ийги чери, оларын ажи Геннадий Смышляев 1 шак 2 минута 16 секундта кел- ген, үшкү чери дараалаштыр эгелээ.

Ол-ла хүн 5 километрге херэж- перниң чарык болган. Мааза ба- за

Эп-сеткил каттыштырылганын конференциясы

МОШИ. (Танганьика Республика). (СЭТА). Африканын эг бекид даа— Килиманжаронун эдронде турар Моши деп улуг өвөс хоорайгышкан Африканын болгаш Африканын улустарын эп-сеткил каттыштырылганын үшкү конференциясы болу- ну амыг февраль 4-те эгелээ. Азиянын болгаш Африканын улустарын эп-сеткил каттыштырылганын организациянын инициати- вазын баугар чымдырган кон- ференция Танганьиканын президенти Даулис Ньерере амыгашкан.

Конференциянын ажылында деле- гейни 60 амыг чурттарынын төлөөлери, а ол ышкы хей саныг хайгааракчылар киржип турар. Ийги конференциянын соонда үениң дугурунда организациянын амыг чорудулганын дугайында илеткел-

910 кижини хоругдаан

ДЕЛИ. (СЭТА). Индиянын иштиги деректер министерствозунда күрүне министри Б. Н. Датар улус пала- тазынын сөөлү сессиясына депутаттарын айтырылганын харыла- вышкан. «Индиянын камгалаалык дугайында хоойлуга үндөйлөш 910 кижини, оон иштинде 769 ком- мунистерни чуртта тудуп хоругдаан деп дынашканы «Нью-Эйдж» солун парлап үндүрген. Профэвиле- деринин бүгү-үндү конгрессинин кез- жигинери болгаш компартияга са- гын айттырылган харылааларына саягыш-сеткилди каттыштырып турар кижилер туттурганарын аразында база бар болуп турар. Ам 169 кижини хостал үндүрген деп, Датар ай- тыпкан.

Канаданын иштиги деректеринге америк холгаарлаашкын болдур- ганы АКШ биле Канаданын аразы- да чурдүлө, АКШ биле Япониянын аразында деп эргелик өзес сагыш харылааларын, парлалганын бижип турарын баугар алырга, Вашинг- тонга шынгын дүвөрөөнүнүн үндө- рүктү кылган.

Ийи инструктор өлүрткен

ХАНОЙ. (СЭТА). Туй-Хоа (Фу Йен, моку, төп Вьетнам) шегин-өредил- ге лагерде игодиялдеччи солдаттар ариндар болгаш дорамчылар чорукка шыдашкын ийи америк инструкторларын өлдүргөн. Игодиялдеччи эрге-чагыралар шеригте чаа келдиктеринин ортуунга массалык-биле тудуп хоругдаар чо- рукту кылган.

Араатанзы кыйгырылгар

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Америк реак- ция революстуг Кубага удур өнчү- чөңгөлөй кампанияны өскүдери үргүлчүлөшкан. Хосталга орту- лунга хамарыштыр «эн кады-дош- кун турушту ажалар» деп кыйгы- рылгар солуннарда долган. Респуб- ликанчы партианын удурткучу сен- атор Б. Голдуотер «Куба коммуни- стиг өзү-чуруму узаткап чок кылы- рын» база негезен.

Боттарынын араатанзы кыйгы- рылгарын шыныктырышкан, Гол- дуотер болгаш өнчү-чөңгөлөй өскү- дүн үндүрерине ынак өске-даа кижилер Кубага совет техниктиг тускай эртемнигерин турарын долдунур улам улуг шуугазыны көдүрүн үндүрүп турарлар. «Орту- лукта чепсектиг коммунисттик күчү- нүн «үзү турары-биле» американын коргудуп сүртетинишкан, АКШ-тын республиканчы партиязы- нын чамдык амыгдалчылары Куба- га бузөөлөшкенин база катап тур- гууарынче, Куба Республиканын ре- вулюстугу чазанга удур хоралакты өлдүдиглерин күштелдеринче кыйгырып турар.

Вашингтонун албан кижилери ол

Улам эки амылдаар

Кызыл хоорайнын дружиначыла- рынын чөвүлө хуралы 1963 чыл- дын февральдын 4-те Хей-ниитини корум-чурум камгалаалынын минис- терствозуну клубуна болган. Хоорайнын бугурулге, албан болгаш өвөредилге черлеринин коллективте- ринде улусчу дружиналарын коман- дирлери, ук коллективтерини удур- тучулары, илеткелчи дружиначылар чөвүлө хуралдын ажылынга кырышкен.

«Хей-ниитиниң улелериг корум- чуруму дээр демисел—коллектив бурзуунун херээ» деп илеткелди дружинанын хоорай штавынын на- чальниги эш К. Дига кылган.

Хей-ниитиниң корум-чуруму у- урар чоруктар-биле демиселди хоорай күштелдеринге улусчу дру- жиначыларын улуг ролюг болуп турарын илеткелчи онзалар демел- ген. Хоорайга хей-ниитиниң корум- чуруму улелериг тургузарына эки-турачы дружиначылар шагзаа амыгдалчыларына доктаамал дуза- ладык турар апарган. Чамдык бугу- рулге черлеринде, ылаңгы хоорай- ның харылаа эргелелинде, комплекс- лиг экспедициянын коллективинде болгаш өске-даа элзон хей коллек- тивтерде улусчу дружиналар эки амылдап турарын, хей-хей дружина- чылар бодунун хей-ниити хүзөөлгө-

Никарагуада соңгулда

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Никарагуага чурттуг президентинин соңгулда- ды болган. ЮПИ агентлидин кор- респондентинин чурттуг байысы- лады Мануагуадан дыналып турары- биле алырга, диктаторун чыгарык- чы партиязынын кандидаты Сомоса Рене Шик, консервативтик парти- янын кандидаты болдогар, алды катап хей бадылашыкнарын алган.

Күзенчиг аалчылар

Республиканын Хөгжүм-шии театр- нын эш А. Лапанга удуртка арти- сттер бөлү Чөө-Хемчик районуун деискаринде оюн көргүзүп чо- раанар. «Фараоннар» деп шийнин тыва дылда көргүзүү Ийменин, Суг-Аксынын, Кара-Чыраанын, «Хөр- Тайганын, Бора-Тайганын болгаш Алдан-Маадарын чуртгалчылары амык сонуураган.

Республикага АГААР-ВОЙДУСТУН байдалы

Бөгүн республикага булуттарын, хар чагбас, эртенги шактарда туман- ыг хүн болур. Агаарнын темпер- атура: республикада 24—29, Кы- зылга 27—29 градус соок болур.

Редатор Д. Б. БАЙЫР-ООЛ.

ХАМААТЫЛАРГА

1963 чылдын февраль 24-те Москва хоорайга 1963 чылдын акша-бараан лотереязынын бирги үндүрүлгенин ойнаашкынныг тираж болур.

Тиражтын 50 разрядтарына 7.500.000 рубль түнүг 4.000.000 ойнаашкын болур. Оон иштинде «Москва» деп 50 автомаши- налар, «Планета» деп 350 мотоциклдер, 3.900 шаарып машина- лар, 3700 соодучулар, 2150 хеп чур машиналар, 4000 хевистер болгаш өске-даа улуг үнелик барааннар бар.

Лотерея билеттерин ажаалга кассаларынан, магазиндерден, харылаанын албан черлеринден, солуннар киосктеринден, кино театрлардан, вокзалдар болгаш аэропорттун кассаларындан сатып ал болур.

ЛОТЕРЕЯ БИЛЕТТЕРИН САДЫП АЛЫРЫН УТПАНАР! АЖААЛГА КАССАЛАРЫНЫН ЭРГЕЛЕЛИ.

КИНОТЕАТРАЛГА

Февраль 7-де «НАИЫРАЛ»: «Смалдырга четкеш келген эр- дер» 9.50, 11, 12.10, «Бирги вектин кижиз» (делгем экранын) 1.40, 3.30, 5.20, 7.10, «Смалдырга четкеш келген эрлер» «Бирги вектин кижиз» (делгем экранын) 9 шактарда.

«ВОСТОК»: «Историян үгүдигилер» 3.15, 5.15, «Кудумчулар билер» 1.15 «Эрес- диминер» (1-ти сериясы) 7.15 шак- тарда.

«КАА-ХЕМ»: Мультипликациялар 10, «Диалог кижилер» 11.15, 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15 шактарда.

«ЕНСЕЙ»: Мультипликациялар 10, «Катап эгелээ амдырал» 2.40, 4.30, 6.30, 8.30 шактарда.